



**BONTON**

za bolje  
razumijevanje  
osoba s  
invaliditetom









## Darkova priča o toleranciji i različitostima

Darko, student Učiteljskog fakulteta kojega prati publikacija, svojim nam je primjerom pokazao da invaliditet ne mora biti izgovor i razlog za ne pokušati ostvariti svoj san. Iz njegove životne priče svi možemo puno naučiti o sebi, o drugome i drukčijem, o toleranciji i različitosti. Treba imati hrabrosti suprotstaviti se svom invaliditetu i ustaljenim predrasudama. Darko i mnogi slični njemu nadahnuće su i dokaz da se najveće prepreke nalaze u našim glavama, jer prečesto sami sebe ograničavamo u nastojanjima. To se ne odnosi samo na osobe s invaliditetom, nego svaku osobu pojedinačno, ali i društvo u cjelini. Stoga, od srca, i kao ministar i kao čovjek, pozdravljam ideju izdavanja Bontona za bolje razumijevanje osoba s invaliditetom.

Dr. sc. Željko Jovanović,  
ministar znanosti, obrazovanja i sporta



ministarstvo  
znanosti  
obrazovanja  
i sporta



# Nema suvišnih ljudi

*Udruga za promicanje istih mogućnosti (UPIM) čvrsto vjeruje da se kvaliteta jednog društva ogleda u tome koliko je spremno prepoznati i pružiti ruku osobama s invaliditetom. Svaka osoba na svijetu je jedinstvena. To znači da je svatko od nas neponovljiv i drugačiji od ostalih. Prihvatanje različitosti osnovni je preduvjet za osiguranje jednakosti za sve. Za pripadnike ranjivih skupina to je pitanje ostvarivanja ljudskih prava.*

*Ponašajmo se prema njima onako kako želimo da se drugi ponašaju prema nama – pošteno i iskreno s uvažavanjem i poštovanjem svih različitosti.*

Mr. sc. Mirjana Dobranović,  
predsjednica UPIM-a







## *Naša kap za zajednički slap!*

*Ericsson Nikola Tesla vodeći je regionalni isporučitelj komunikacijskih proizvoda i usluga u operatorskom segmentu te isporučitelj inovativnih informacijsko-komunikacijskih rješenja vezanih uz zdravstvenu zaštitu, promet, državnu upravu, komunalne djelatnosti i multimedijску komunikaciju. Kompanija ima razvijenu kulturu ponašanja koja uvažava sve različitosti i manifestira se kroz uzajamno razumijevanje i jednake mogućnosti za sve ljude, bez obzira na spol, rasu, vjerska i politička uvjerenja te druge individualne odrednice, uključujući invaliditet. Kao društveno odgovorna kompanija na različitost gledamo kao na prednost koja donosi dodatnu vrijednost za poslovanje i društvo u kojem djelujemo.*

*Podrška pri izradi Bontona za bolje razumijevanje osoba s invaliditetom je  
- Naša kap za zajednički slap!*



Mr. sc. Gordana Kovačević,  
predsjednica Ericssona Nikole Tesle d.d.



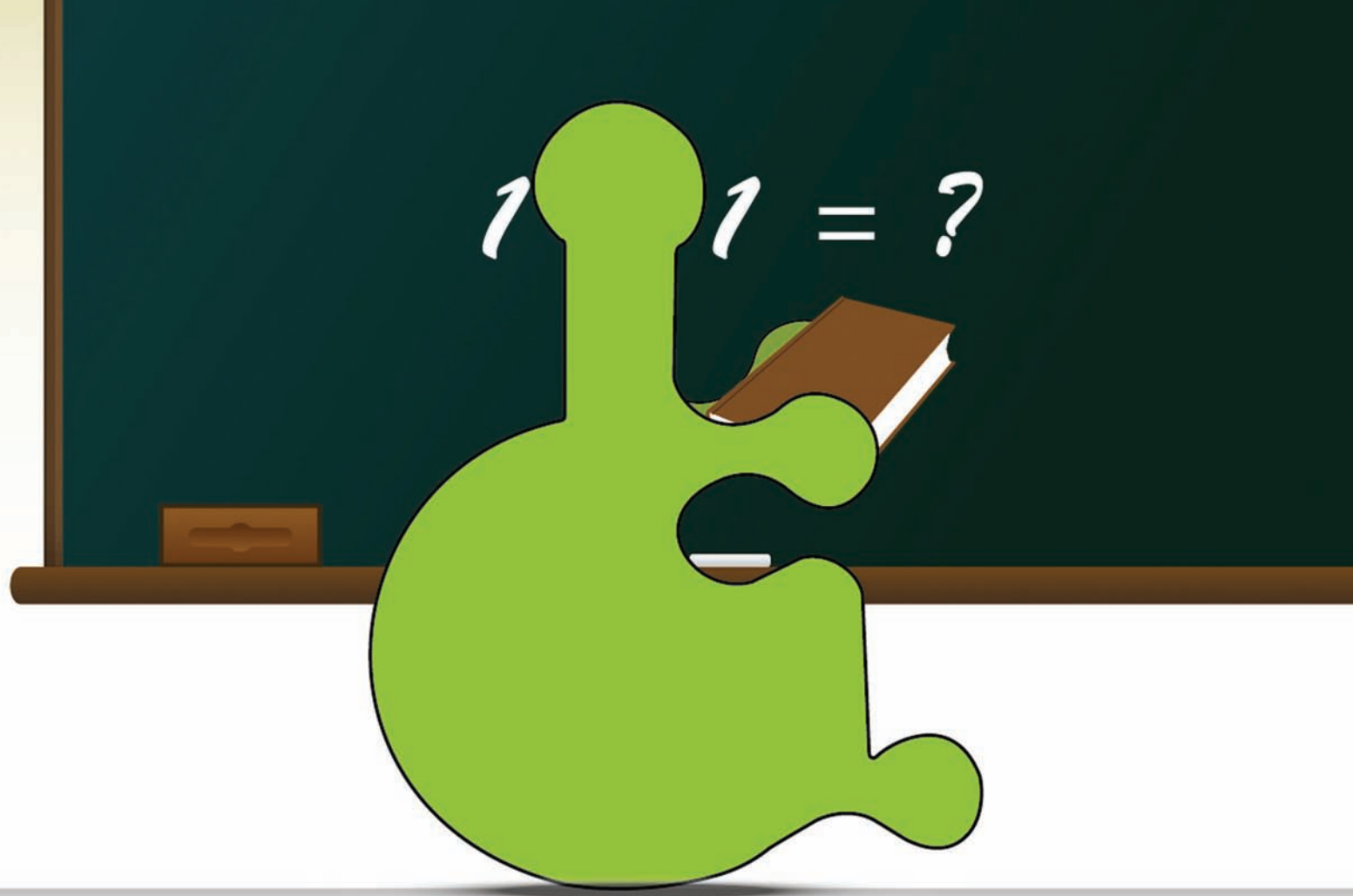


# *Kod nas su ljudi na prvom mjestu*

*Kerschoffset jedna je od vodećih hrvatskih tiskara s dugogodišnjom tradicijom i iskustvom. U svom djelovanju zalažemo se za potpunu integraciju osoba s invaliditetom u sve tokove društvenog života, temeljenu na uvažavanju raznolikosti i poštivanju ravnopravnosti svake osobe. U našu radnu sredinu uključili smo osobe s invaliditetom te uzimajući u obzir njihovu preostalu radnu sposobnost pružamo im mogućnost da ravnopravno s ostalima ostvaruju svoj profesionalni rast i razvoj.*

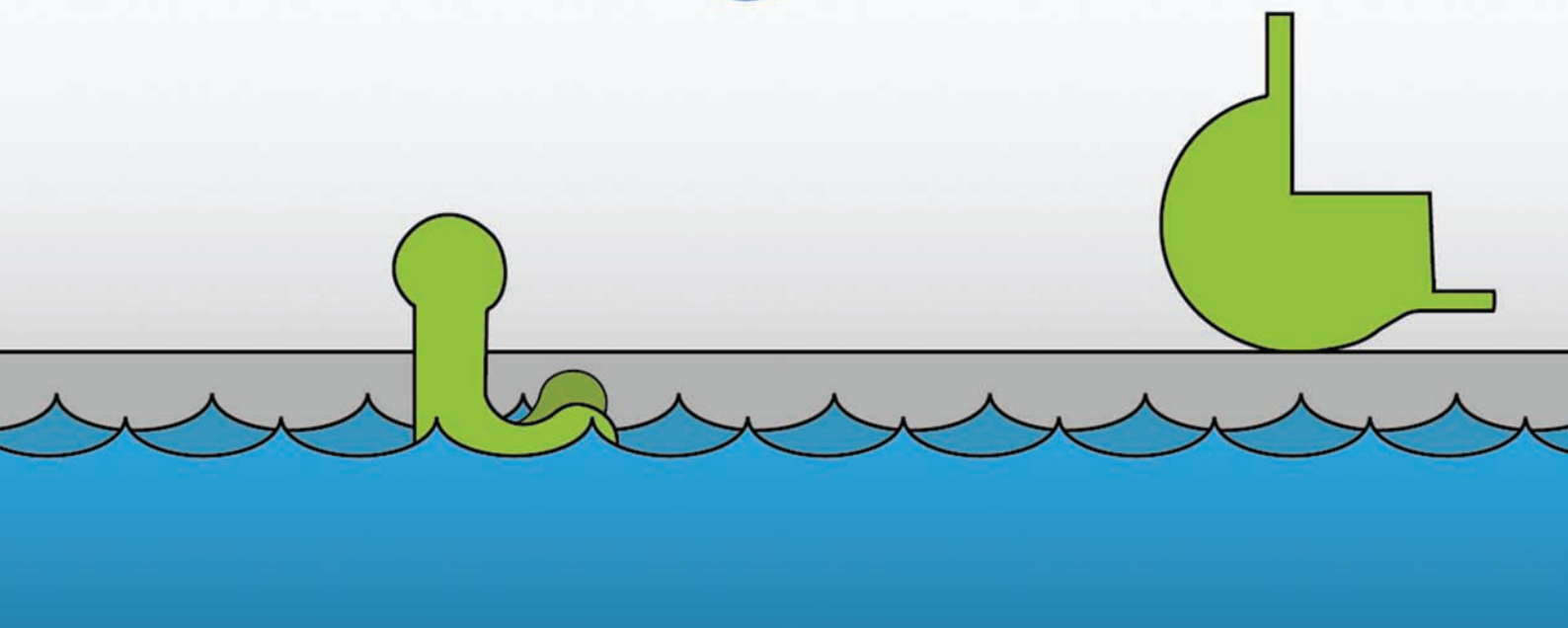
*Suradujući na izradi Bontona za bolje razumijevanje osoba s invaliditetom željeli smo doprinijeti međusobnom uvažavanju i razumijevanju svih ljudi bez razlike - Kod nas su ljudi na prvom mjestu.*

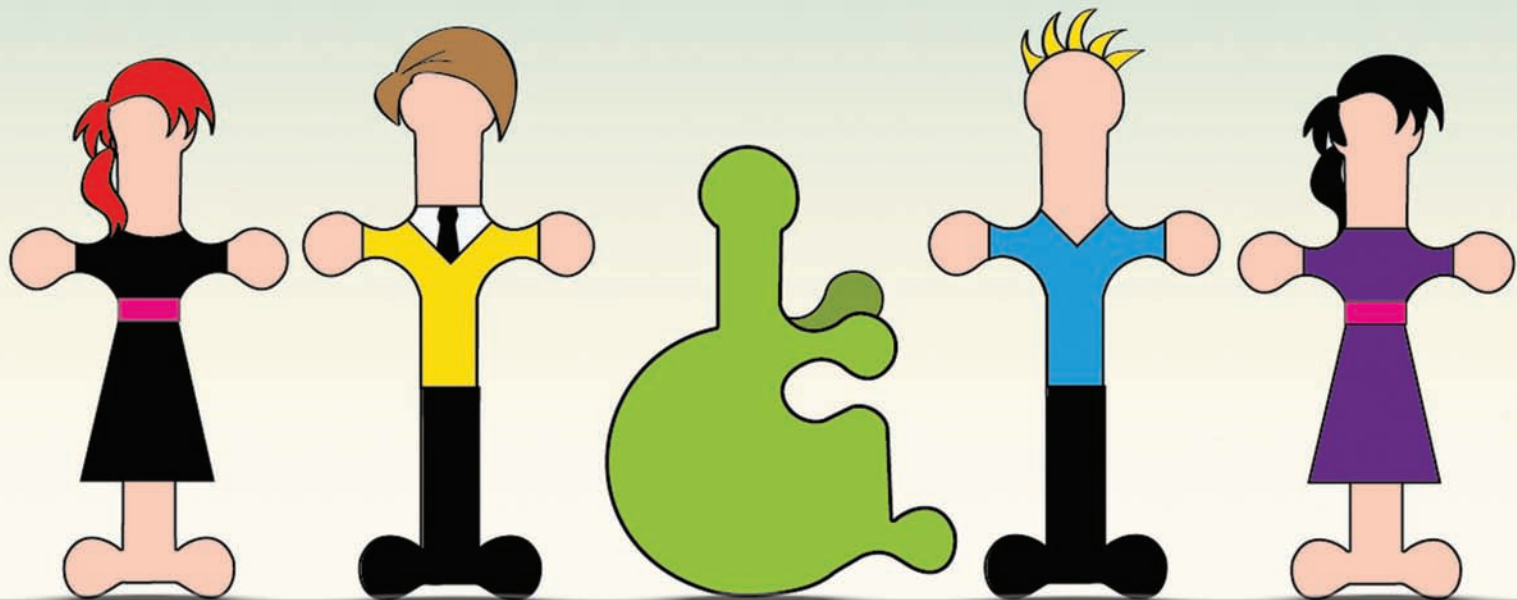




*Darko je uspješan student Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Pun energije i znatiželje svakodnevno uči i usvaja nova znanja kako bi se što bolje pripremio za svoje buduće zanimanje učitelja kada će stečena znanja prenositi mlađim generacijama. Darko u svakodnevnom životu koristi invalidska kolica i bez ustručavanja prihvaća pomoć drugih, ali je isto tako sretan kad on sam može pomoći drugima. Na invaliditet gleda pozitivno i smatra da upravo različitosti čine bogatstvo društva u kojem živimo.*

*Sportske aktivnosti sastavni su dio Darkova života. Svaki četvrtak rezerviran je za košarku s prijateljima, a utorkom ide na bazen. Njegova prijateljica Ana, također osoba s invaliditetom, koja u plivanju postiže vrhunske rezultate, s radošću naglašava:  
"U vodi smo svi jednaki!"*





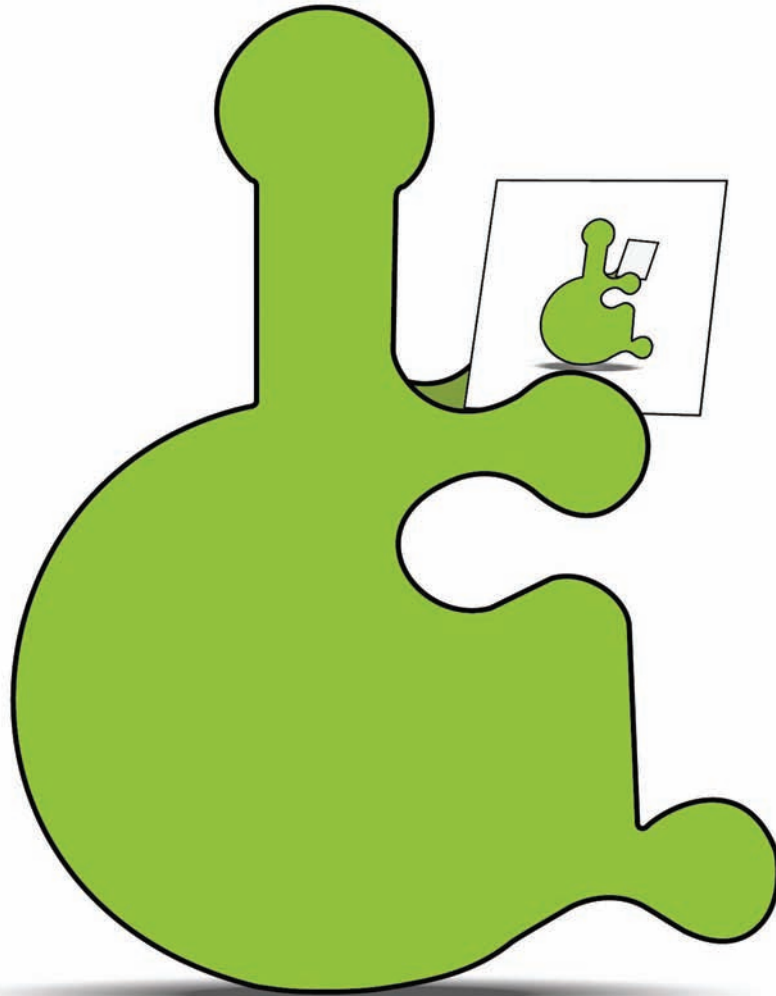


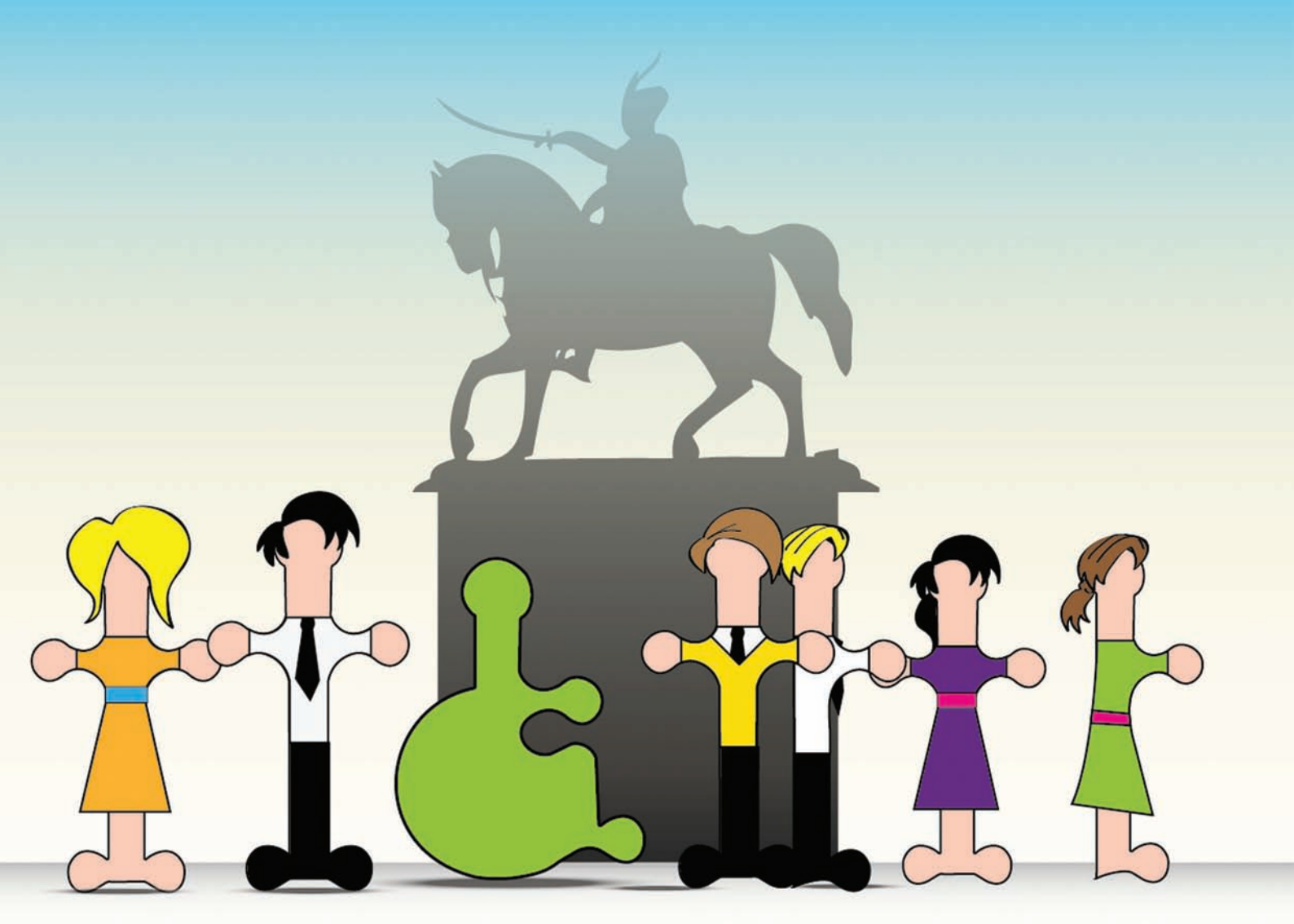
*Procjenjuje se da danas svaka peta osoba u društvu ima neki oblik invaliditeta.*

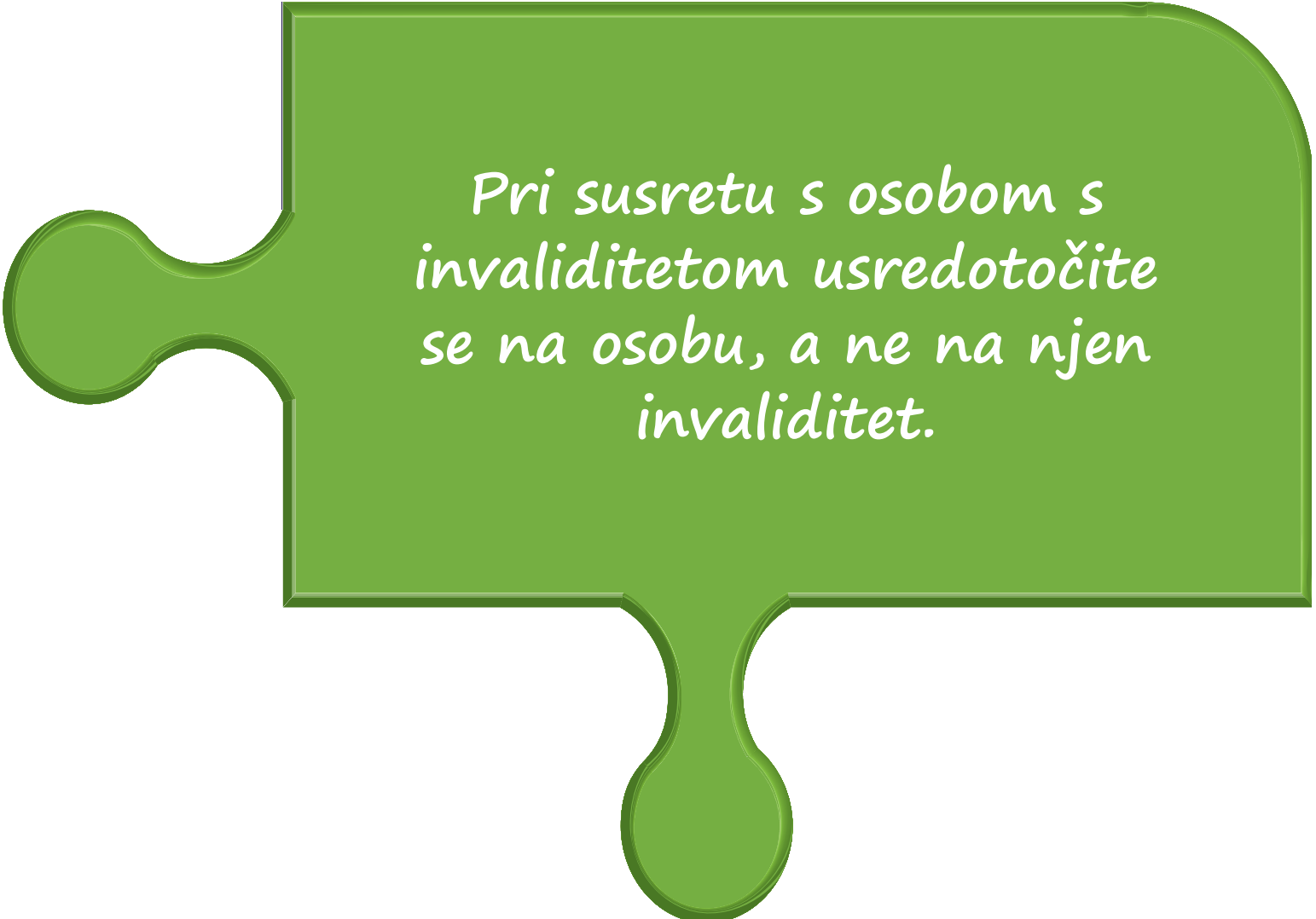
*Kulturan i pažljiv odnos prema njima znak je ljudske topline, solidarnosti i tolerancije.*

*Svojim postupcima i ponašanjem pokažimo da ih uvažavamo i cijenimo.*

Lijepo ponašanje stil je života.  
Naš prijatelj Darko upoznat  
će nas s osnovnim pravilima  
lijepog ponašanja u različitim  
situacijama prema osobama s  
invaliditetom.

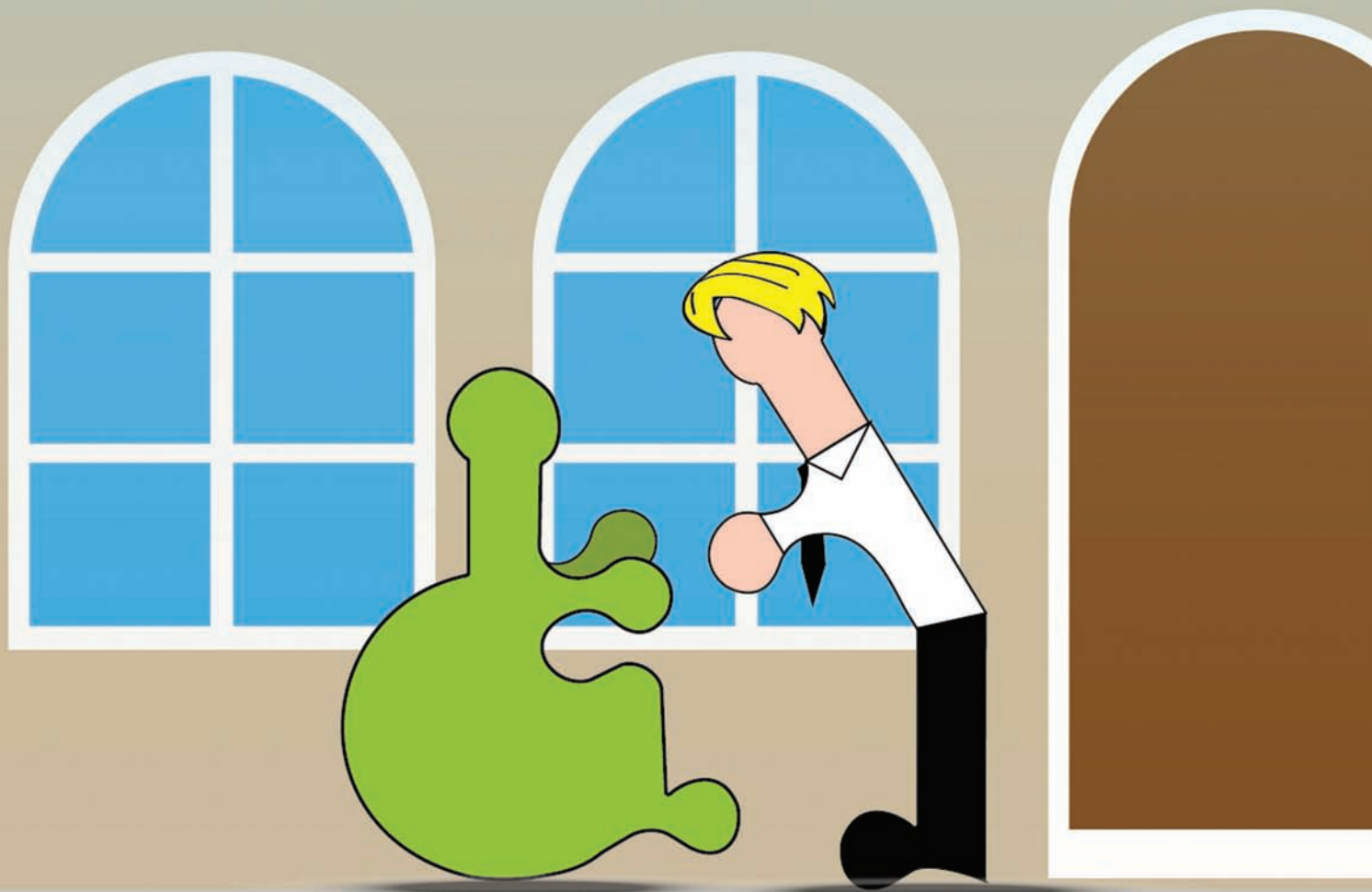


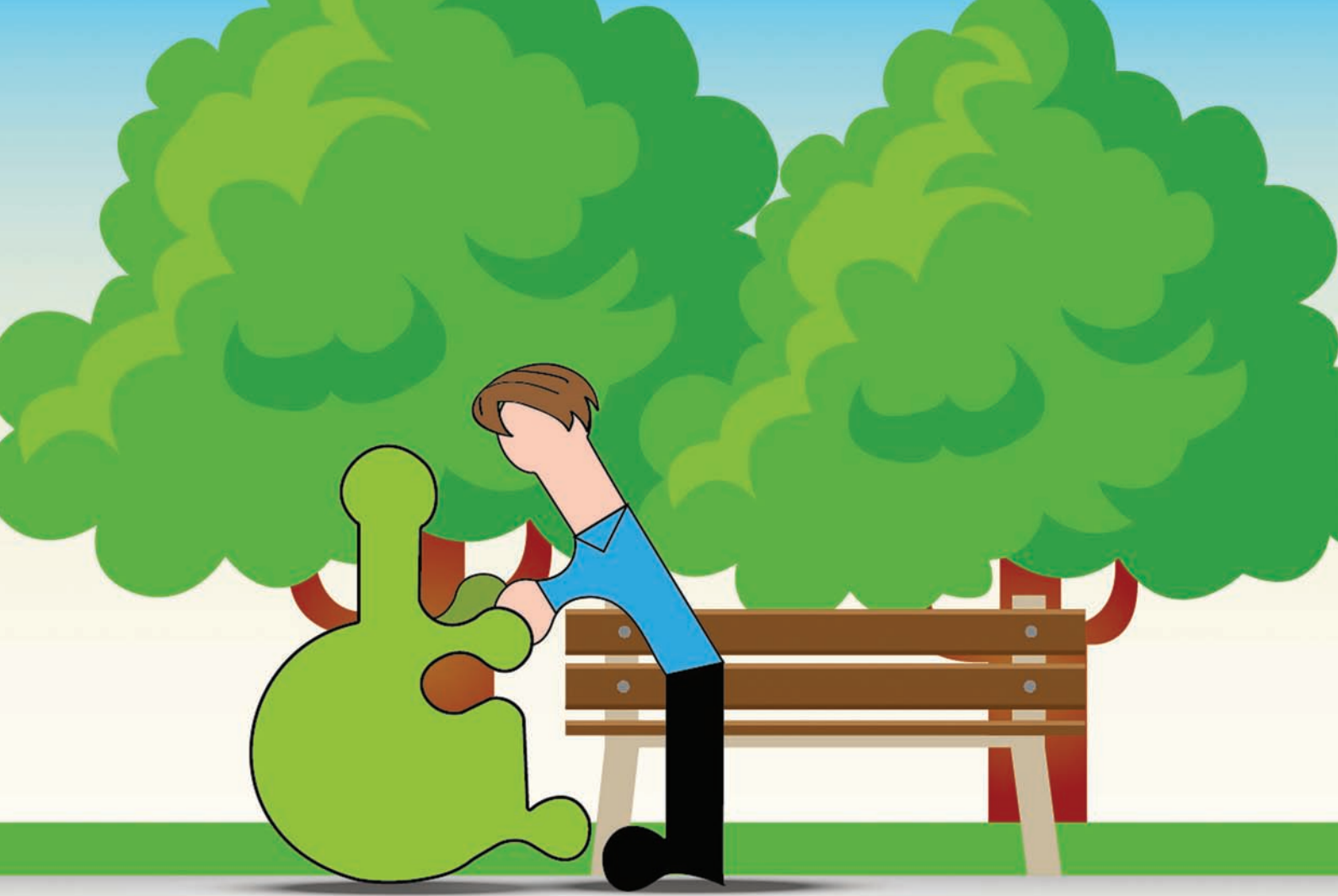




*Pri susretu s osobom s  
invaliditetom usredotočite  
se na osobu, a ne na njen  
invaliditet.*

*Ponašajte se prirodno i s poštovanjem. Prilikom upoznavanja ne izbjegavajte rukovanje. Kada osoba ima umjetnu ili amputiranu ruku rukujte se, na primjer, lijevom rukom ili dodirom, onako kako to najbolje odgovara osobi s invaliditetom.*

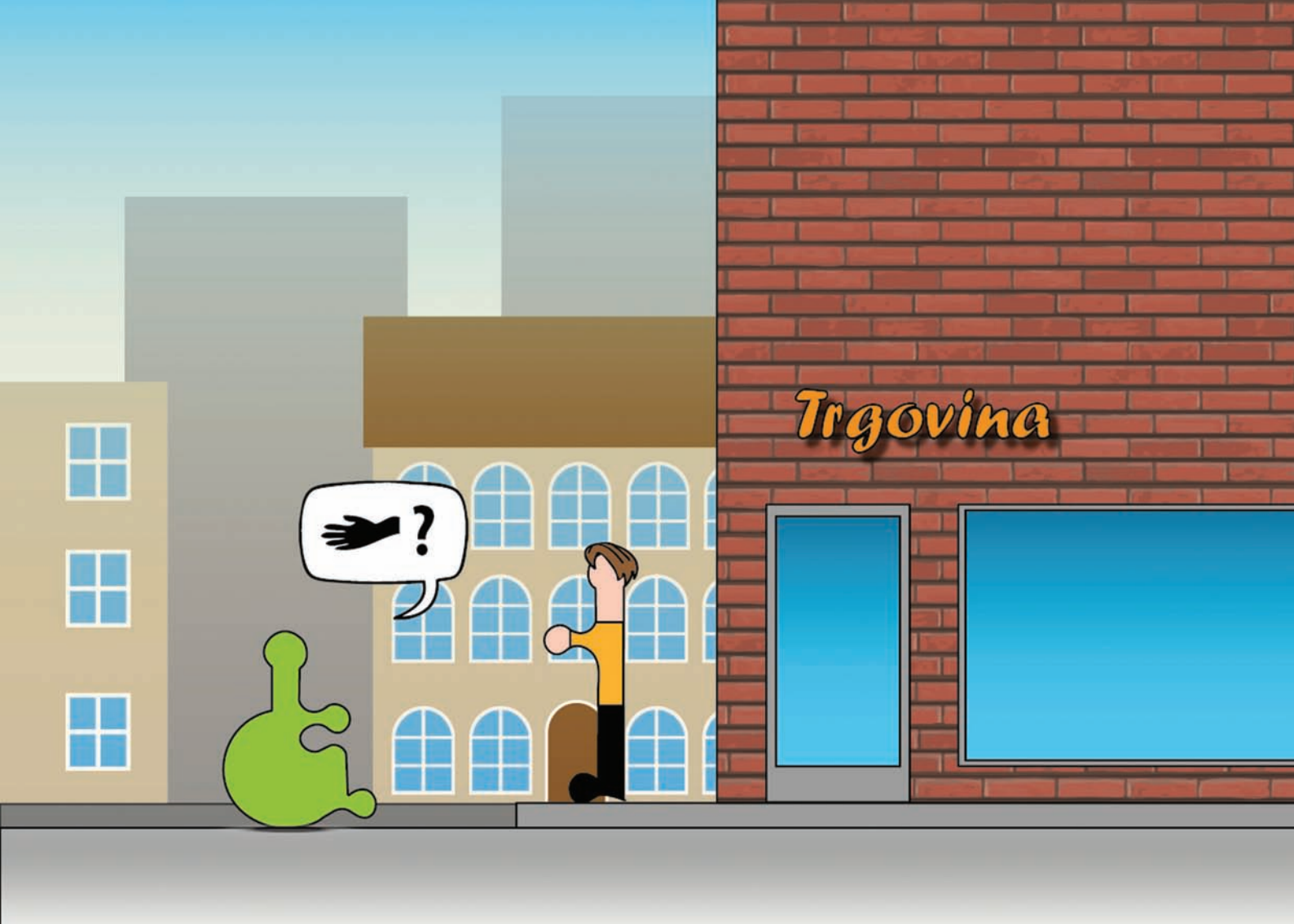




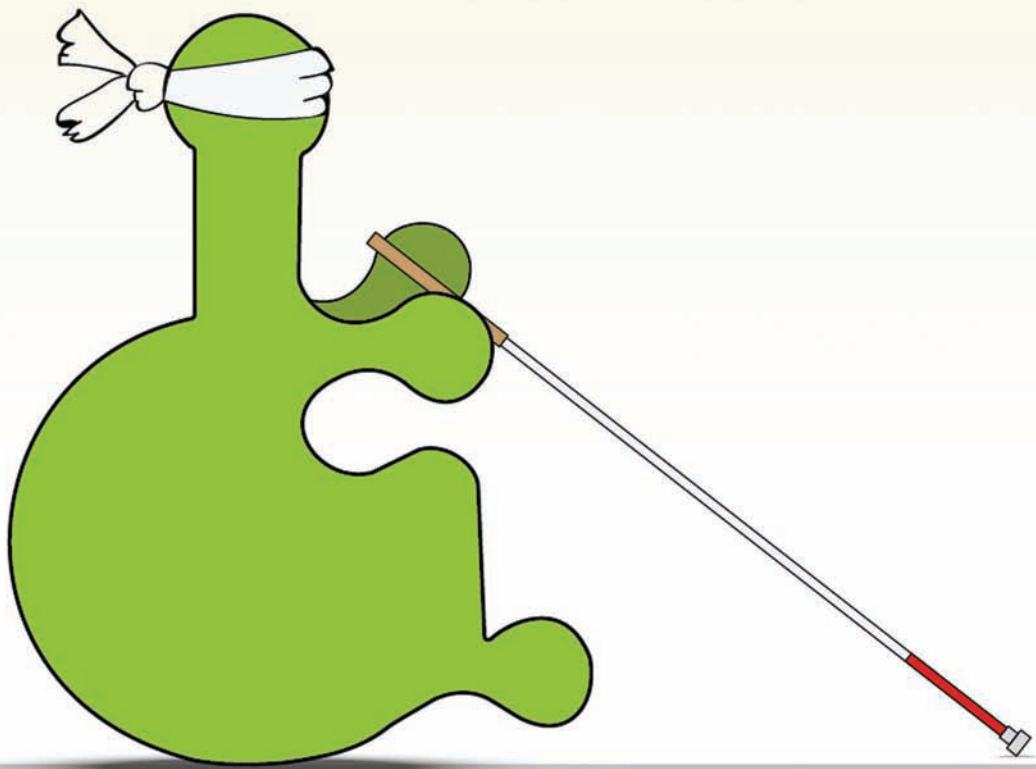


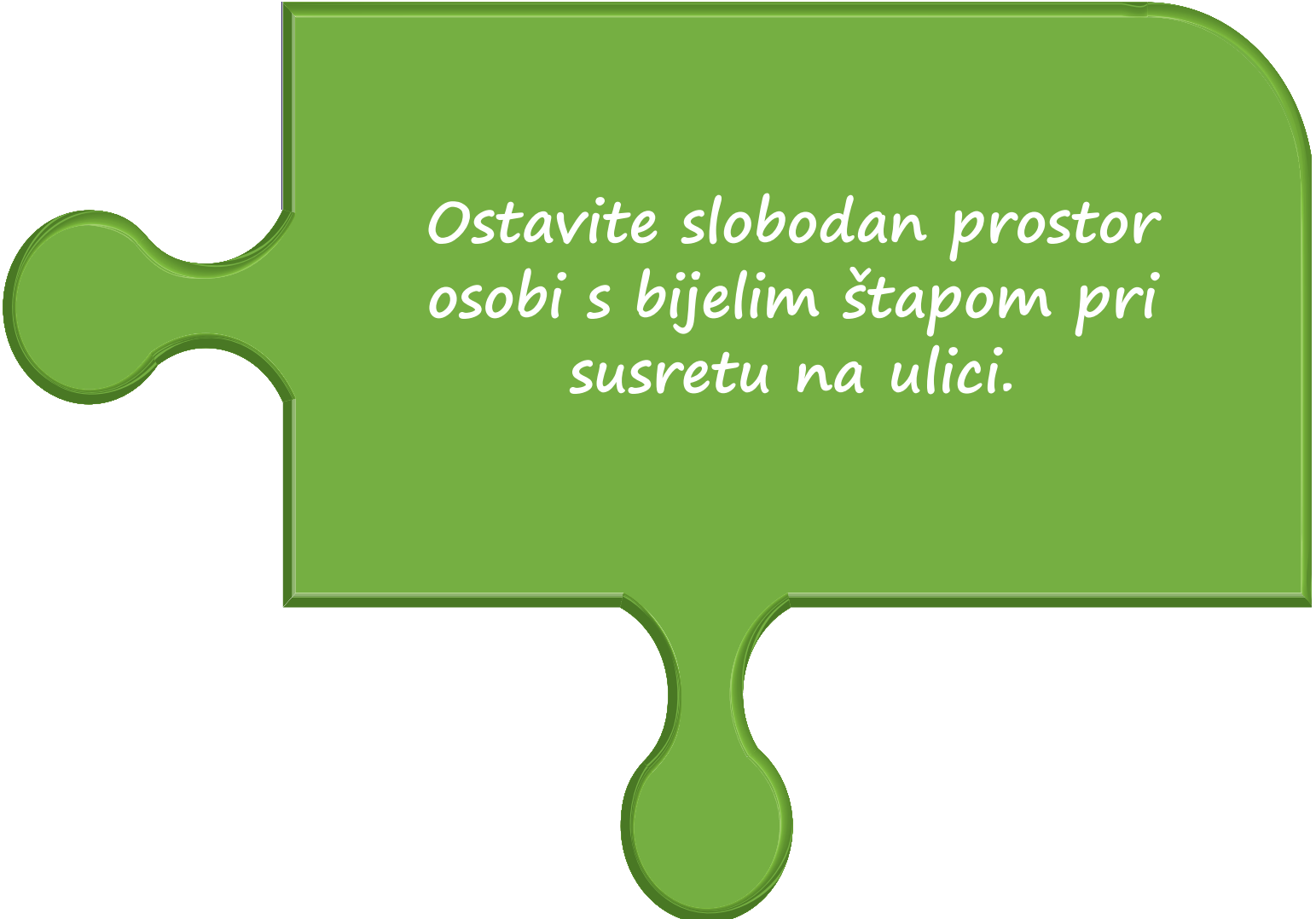
*Pozdravljajući slijepu ili slabovidnu osobu kažite svoje ime. Ako nudite pomoć u hodanju, ponudite joj da se osloni na vašu ruku.*

*Prepoznate li potrebu za  
pružanjem pomoći osobi s  
invaliditetom, pitajte je kako  
joj najbolje možete pomoći.*



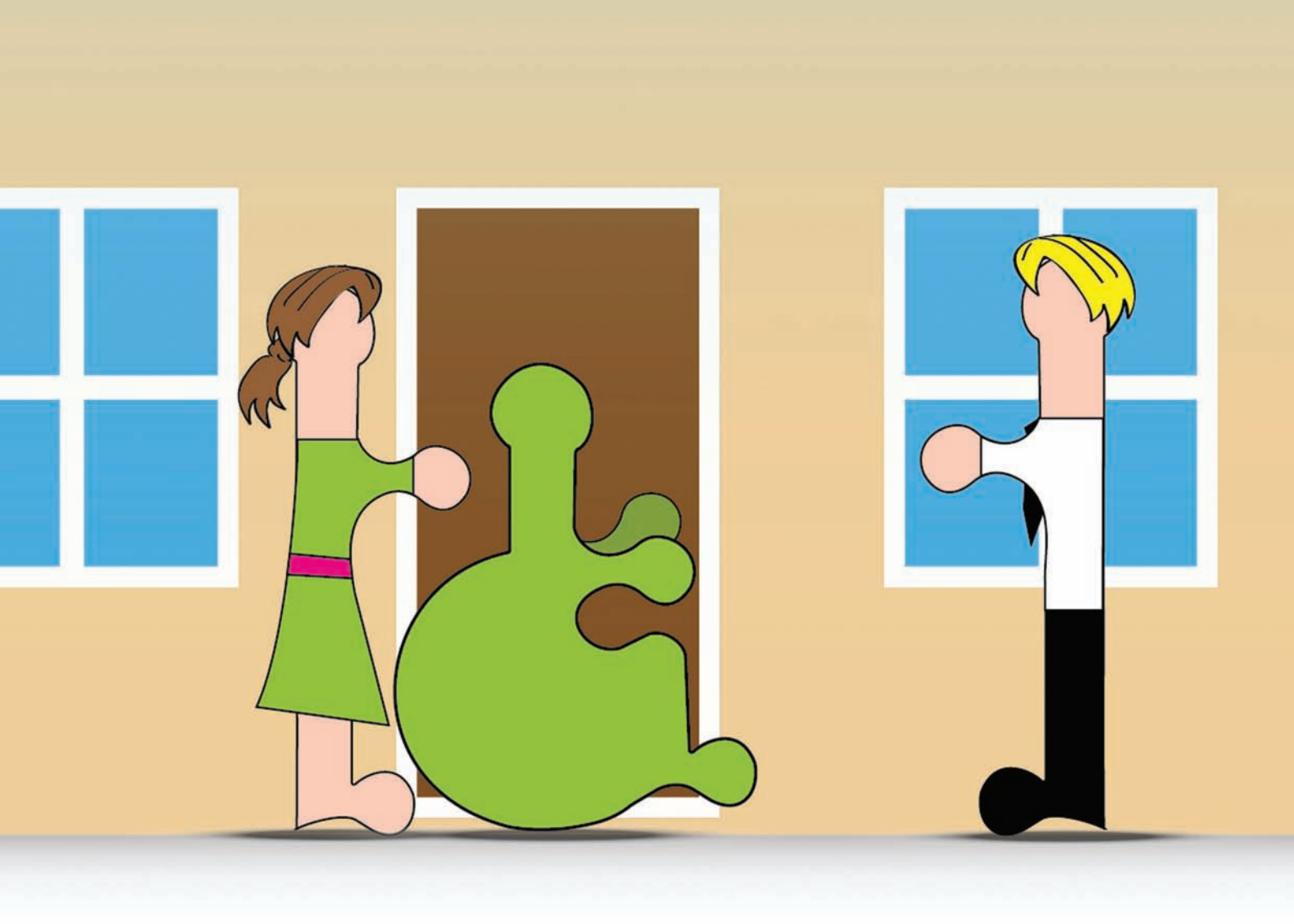
Trgovina

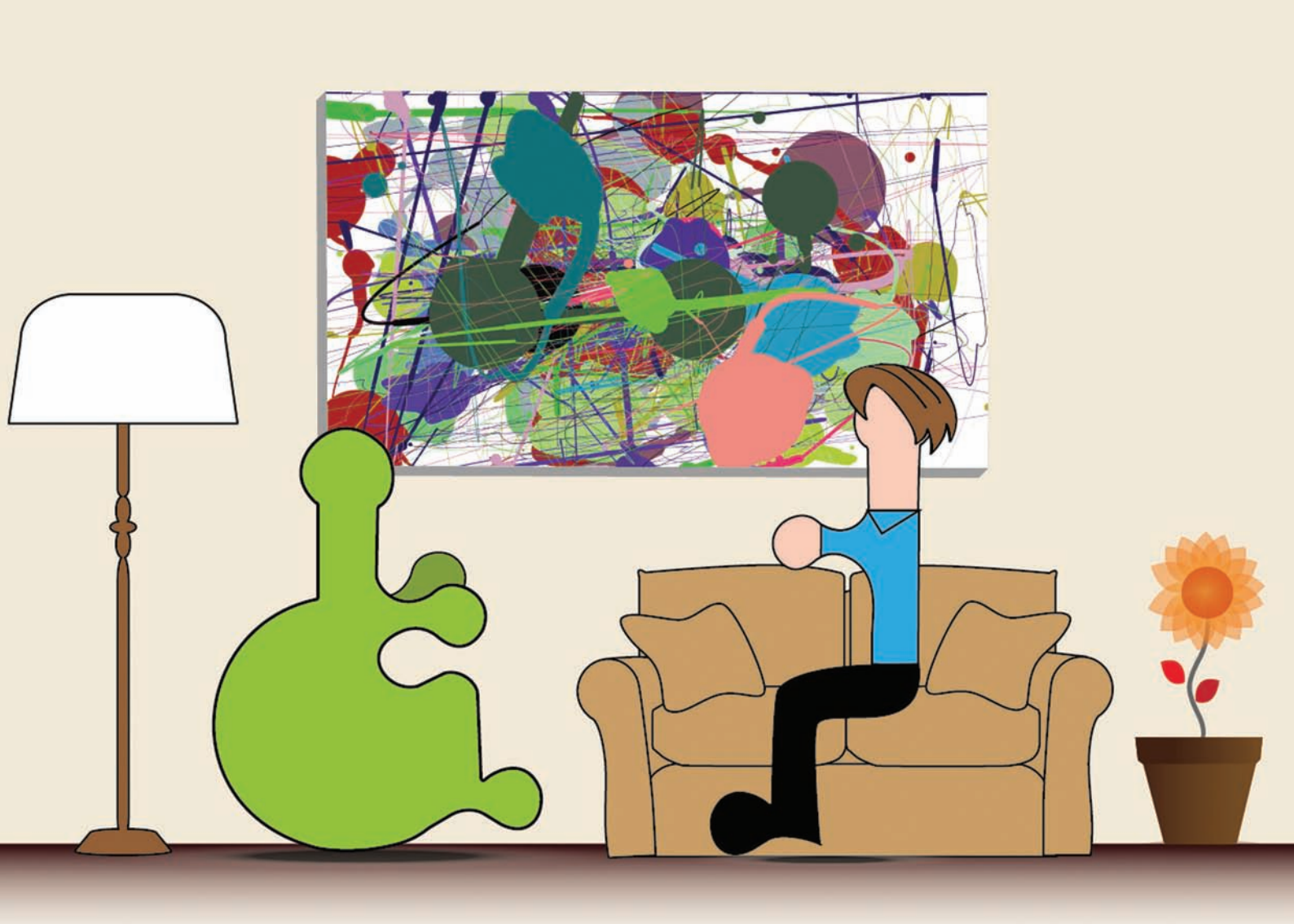




*Ostavite slobodan prostor  
osobi s bijelim štapom pri  
susretu na ulici.*

*Obraćajte se neposredno osobi s invaliditetom, a ne roditelju, partneru, pratitelju ili prevoditelju. Iznimku učinite samo kad se radi o gluhoslijepoj osobi jer tada pratnja može olakšati komunikaciju.*

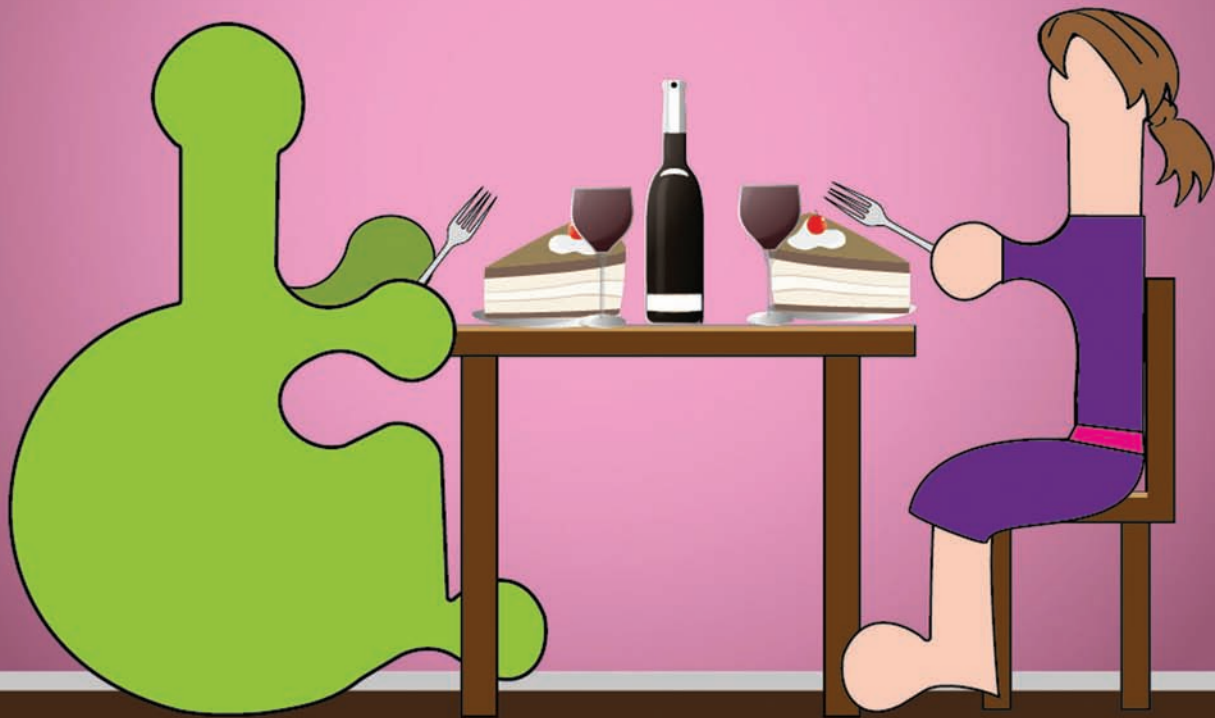


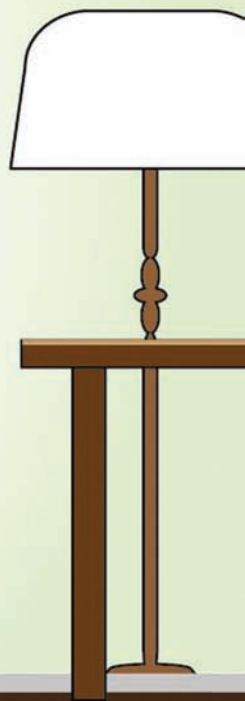




*Razgovarajte opušteno, služeći se svakodnevnim izrazima i nemojte se bojati krivih riječi. Ako s osobom u invalidskim kolicima razgovarate dulje vrijeme, nastojte sjesti kako biste se gledali u oči.*

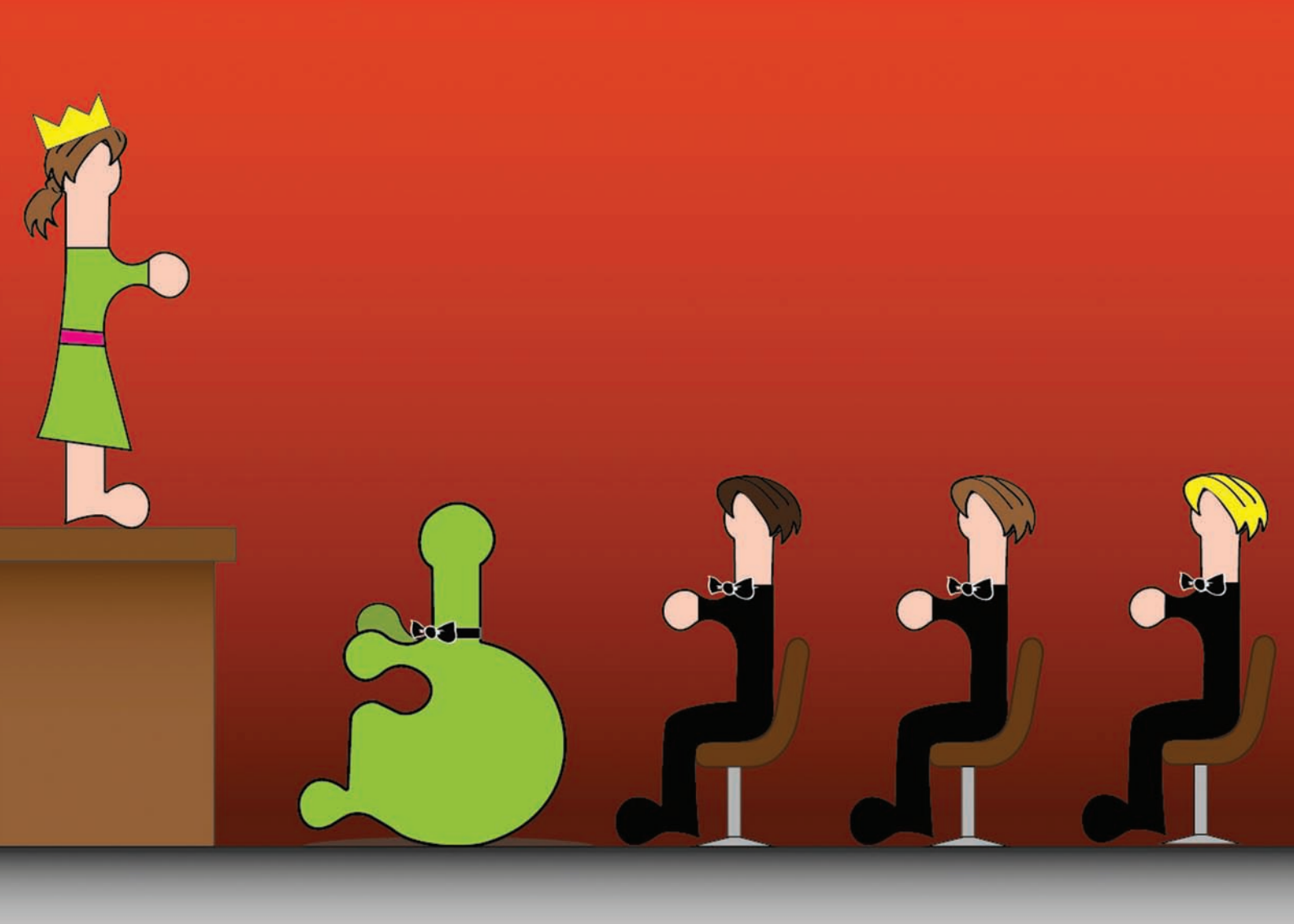
*Govorite polako i direktno prema osobi oštećena sluha. Ne vičite, ne govorite joj u uho. Vaši izrazi lica i pokreti usnama pomažu joj da razumije. Ako niste razumjeli što je rekla, nemojte glumiti da razumijete, zamolite je da ponovi. Ako ipak niste sigurni da vas je razumjela, napišite poruku.*






*Gluhoslijepe osobe vas mogu razumjeti jedino dodirom. Ako se nađete u situaciji da komunicirate s takvom osobom, uspostavite kontakt ispisivanjem velikih pisanih slova na njenom dlanu.*

*Osobna pitanja o invaliditetu  
ili njegovim uzrocima  
nemojte postavljati osobi s  
invaliditetom ako s njom  
niste bliski.*





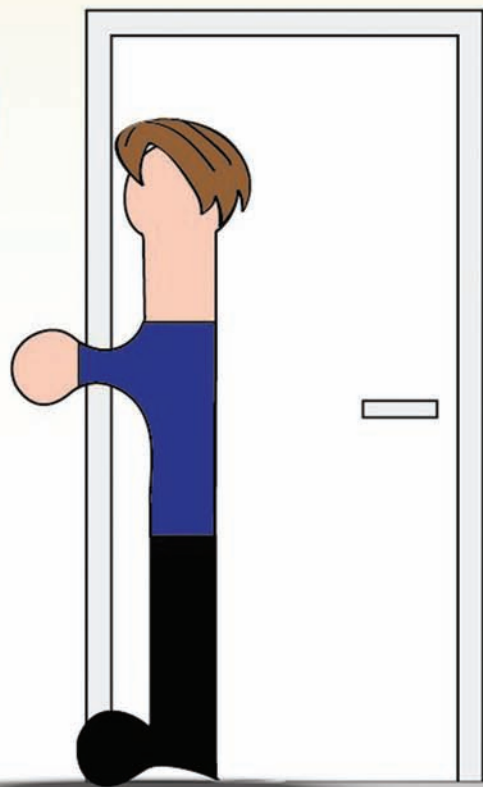
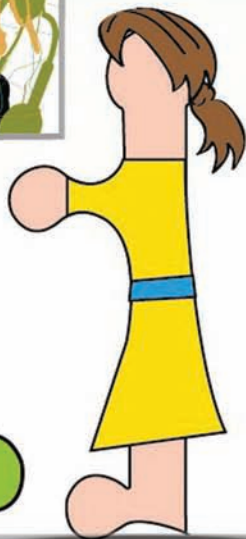


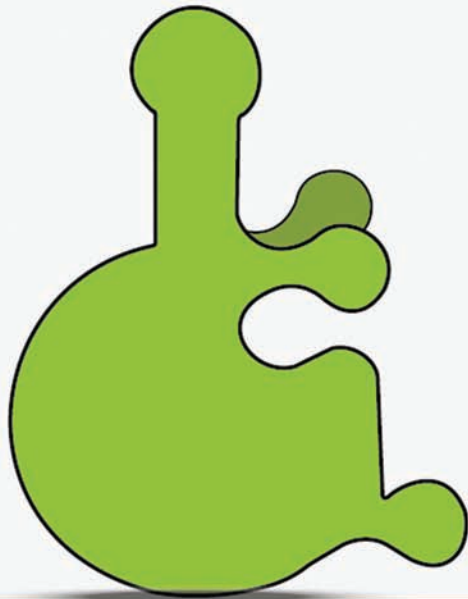


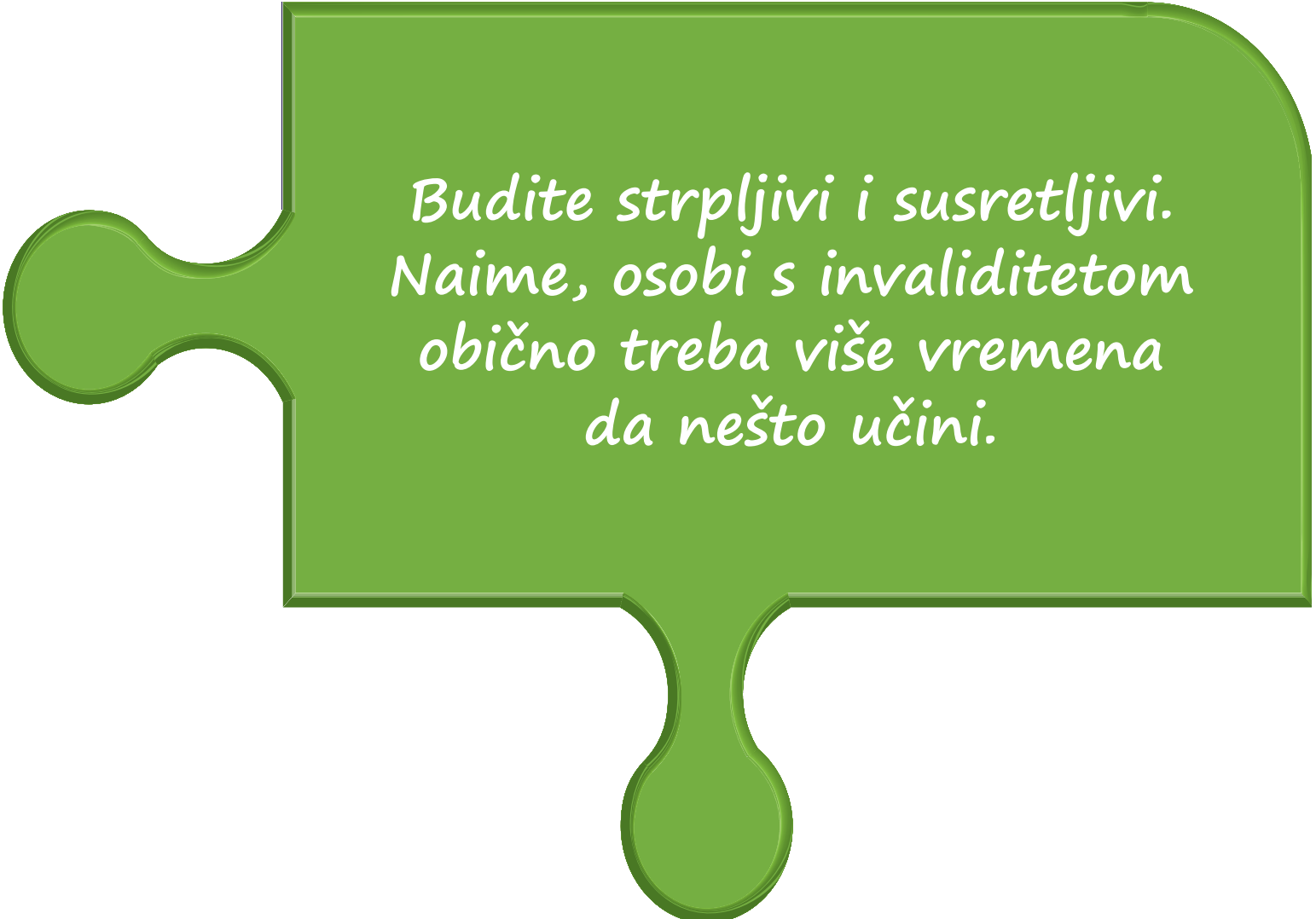
*Ne hvalite pretjerano  
osobu s invaliditetom zbog  
obavljanja svakodnevnih  
životnih zadaća.*

*Nemojte obeshrabrivati djecu  
u postavljanju pitanja osobi  
s invaliditetom o njezinim  
ortopedskim pomagalicama  
(kolica, hodalice, štake,  
proteze, štapovi).*

*Otvoren razgovor  
pomaže u  
premošćivanju  
predrasuda  
koje proizlaze iz  
strahova ili zabluda.*

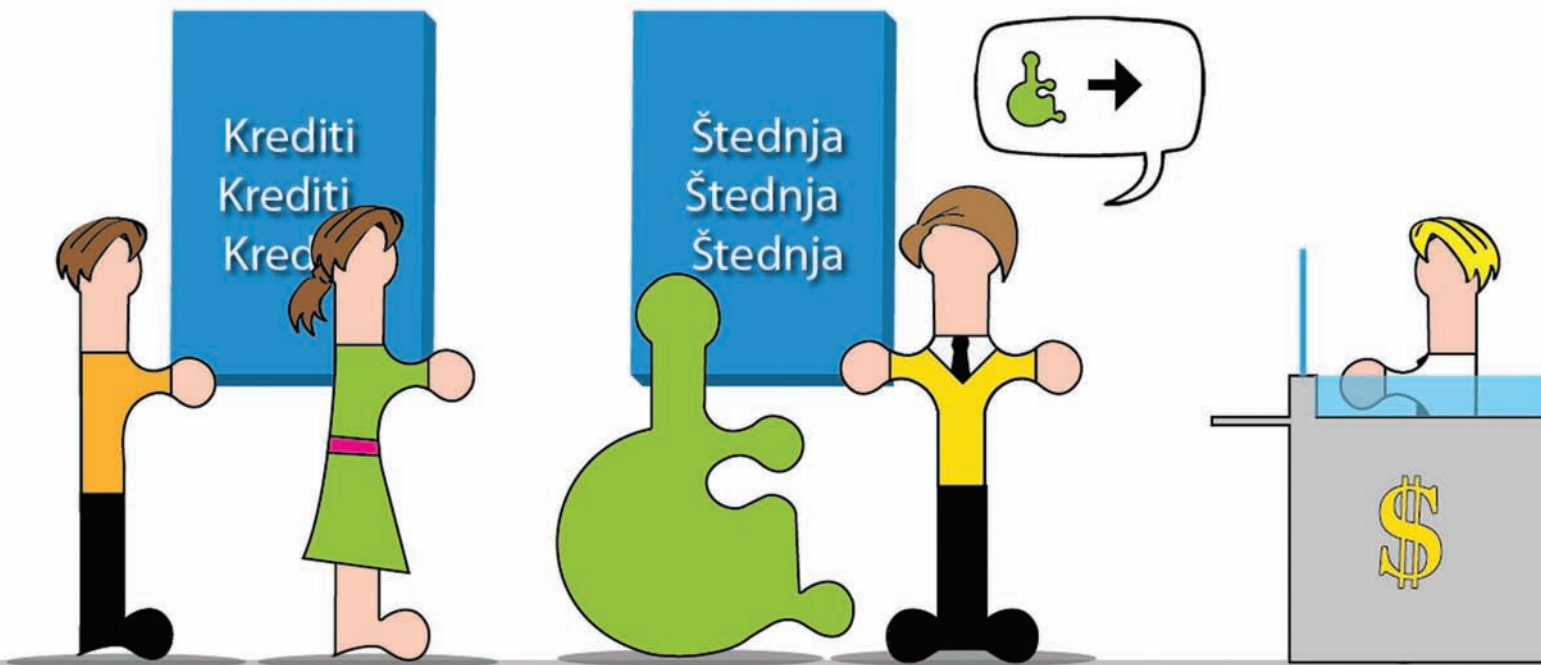


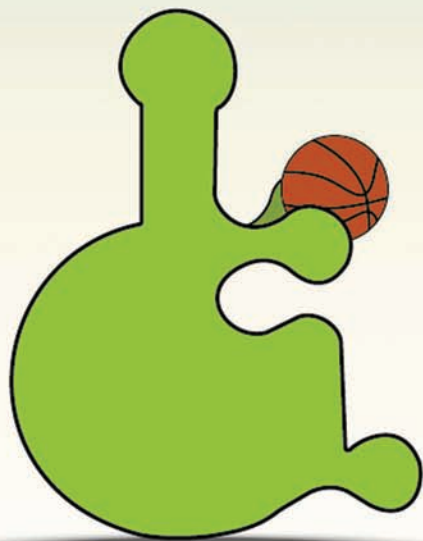
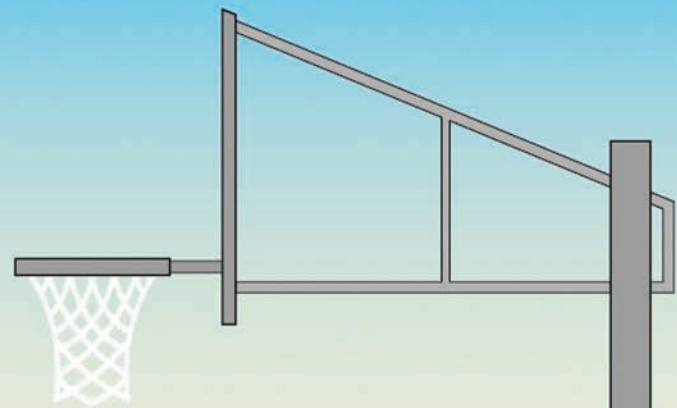




*Budite strpljivi i susretljivi.  
Naime, osobi s invaliditetom  
obično treba više vremena  
da nešto učini.*

Čekajući u redu ustupite svoje  
mjesto ili se zauzmite za to  
da teško pokretna osoba  
odmah dođe na red.



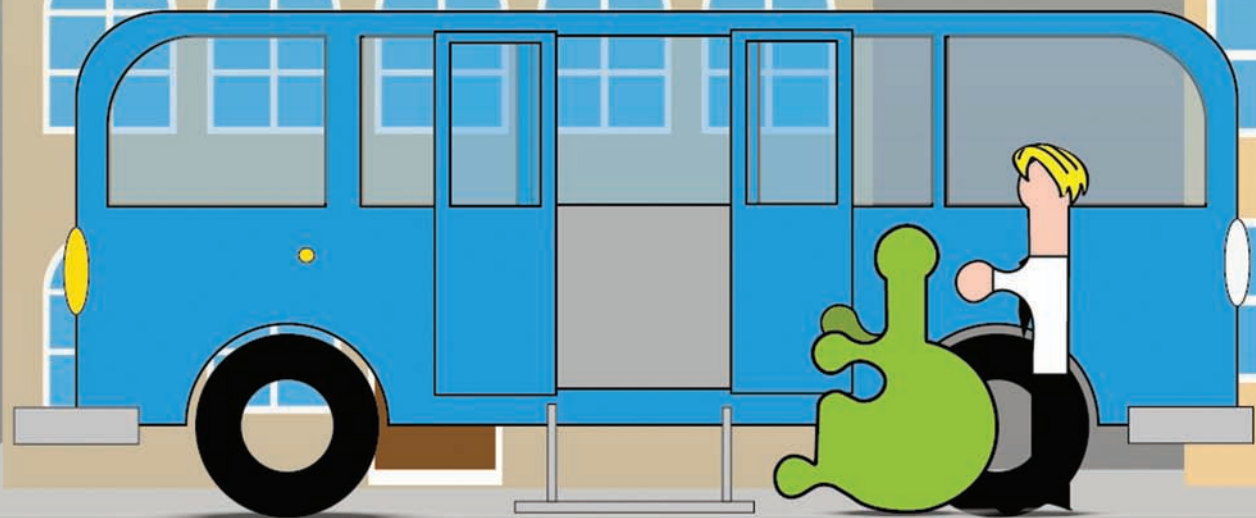


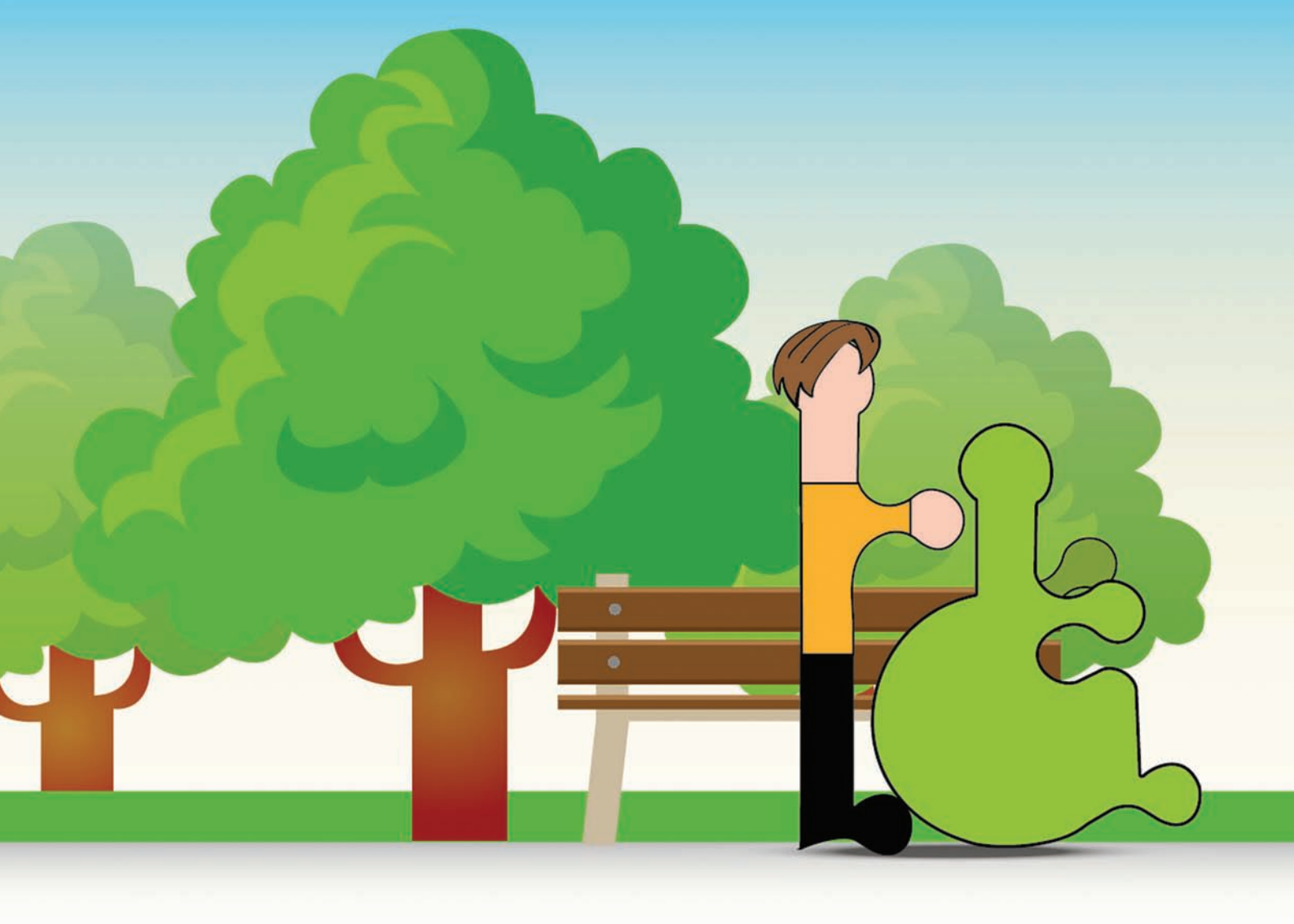


*Sportska aktivnost od iznimne je važnosti za zdravlje i uključivanje u društveni život. Kad god ste u prilici, potaknite i pomognite osobi s invaliditetom da se aktivno uključi u neki oblik sporta ili rekreaciju.*

Prilikom vožnje u javnim  
prijevoznim sredstvima  
ponudite svoje sjedalo  
osobama s invaliditetom i ne  
zauzimajte sjedalo označeno  
za njihove potrebe.

Pomognite im pri  
ulasku i izlasku  
iz autobusa,  
tramvaja, aviona.





*Pomagala osobe s invaliditetom  
dirajte samo ako ste za to bili  
zamoljeni. Ne naslanjajte se na  
invalidska kolica, ona su dio  
osobnog prostora osobe koja ih  
koristi.*

Kad se osoba koja koristi kolica “prebaci” iz njih u automobil ili na stolac, klupu, WC školjku, krevet i slično, nemojte micati kolica izvan njenog dohvata.

Ako ih ipak morate maknuti iz nekog razloga, pitajte za mišljenje osobu koja koristi kolica.

Isto se odnosi i na osobe koje koriste hodalicu i štike.





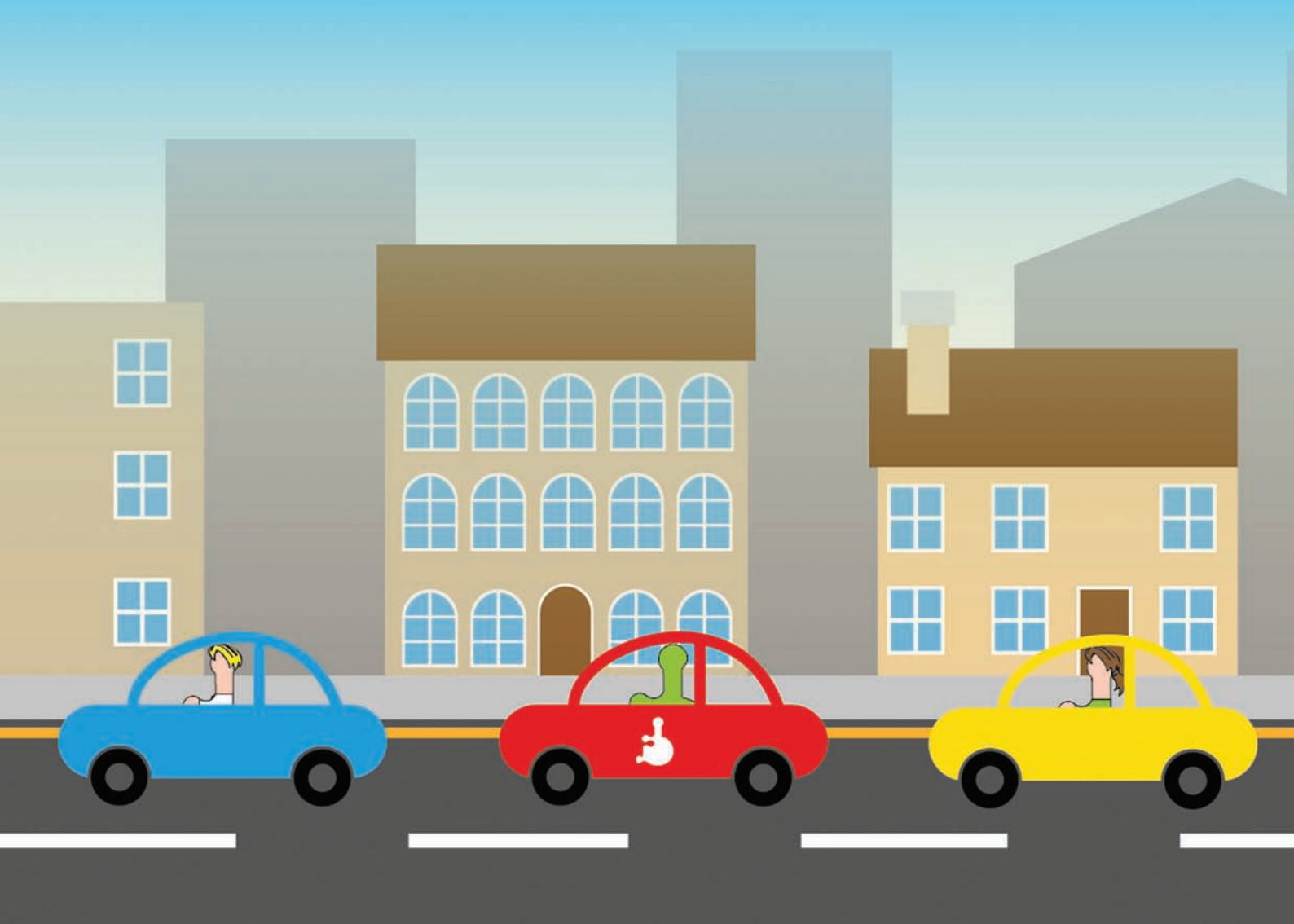


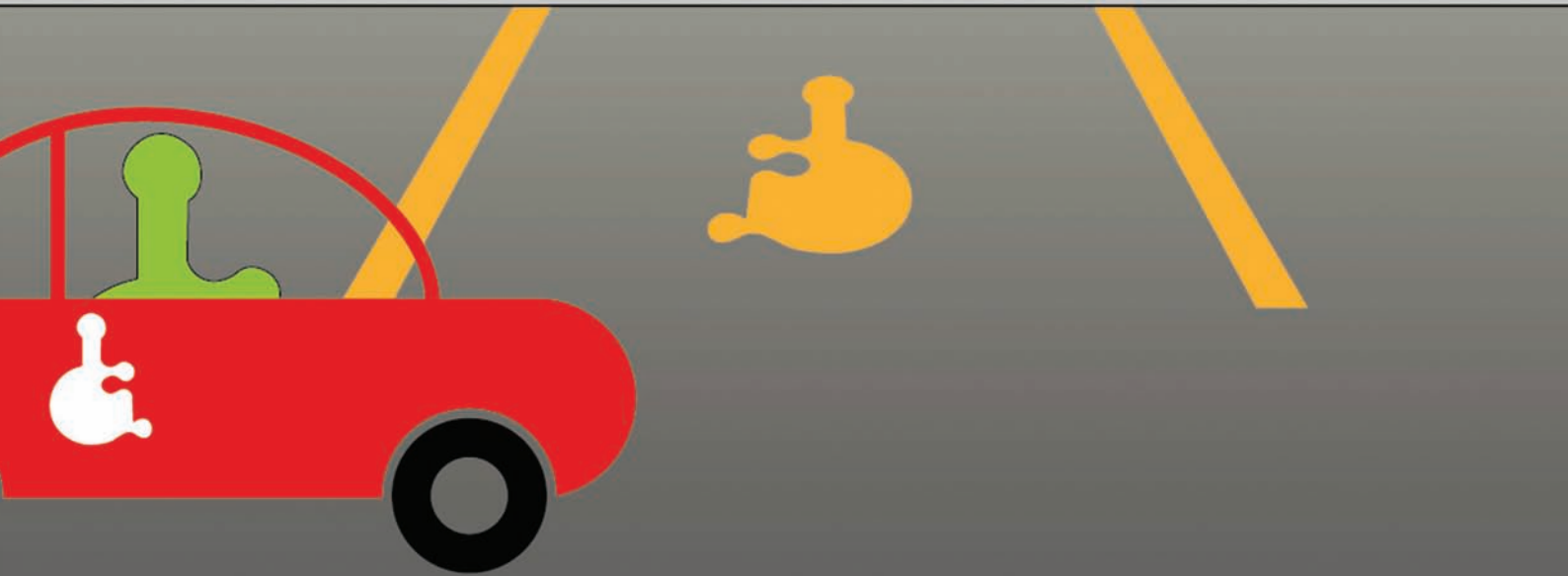
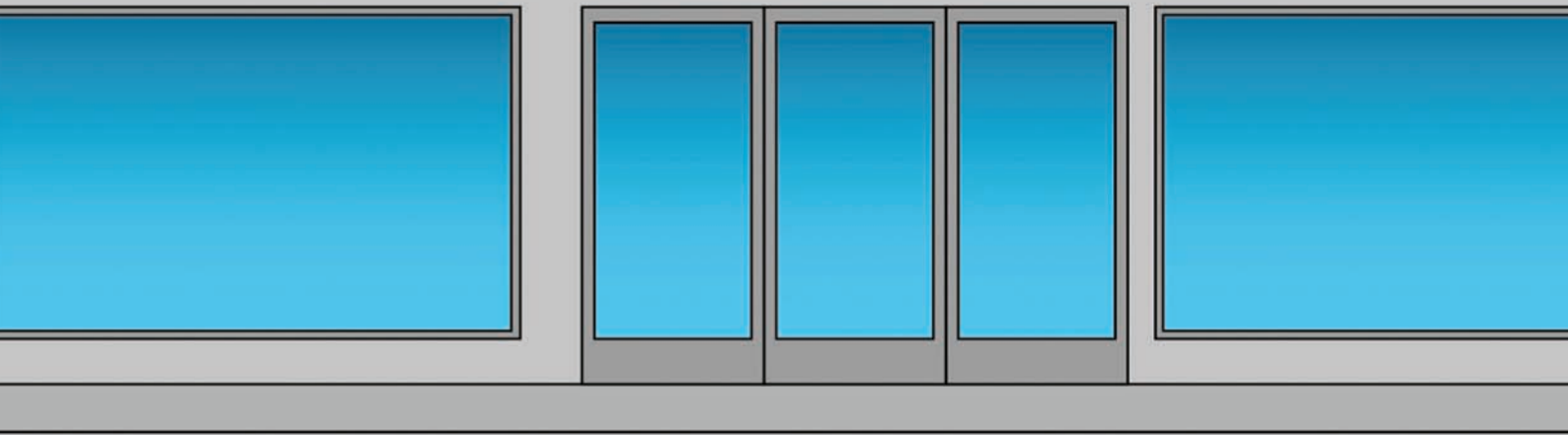
*Nemojte milovati ili na bilo koji drugi način ometati psa vodiča dok "radi". Pitajte vlasnika za dozvolu.*

Kada u prometu  
susretnete vozilo označeno  
“invalidskim znakom”  
povećajte razmak,  
smanjite brzinu vožnje i  
povećajte oprez.

Uvažite njihovu  
sporost u  
obavljanju  
radnji.

Poštujte vozače  
s invaliditetom.

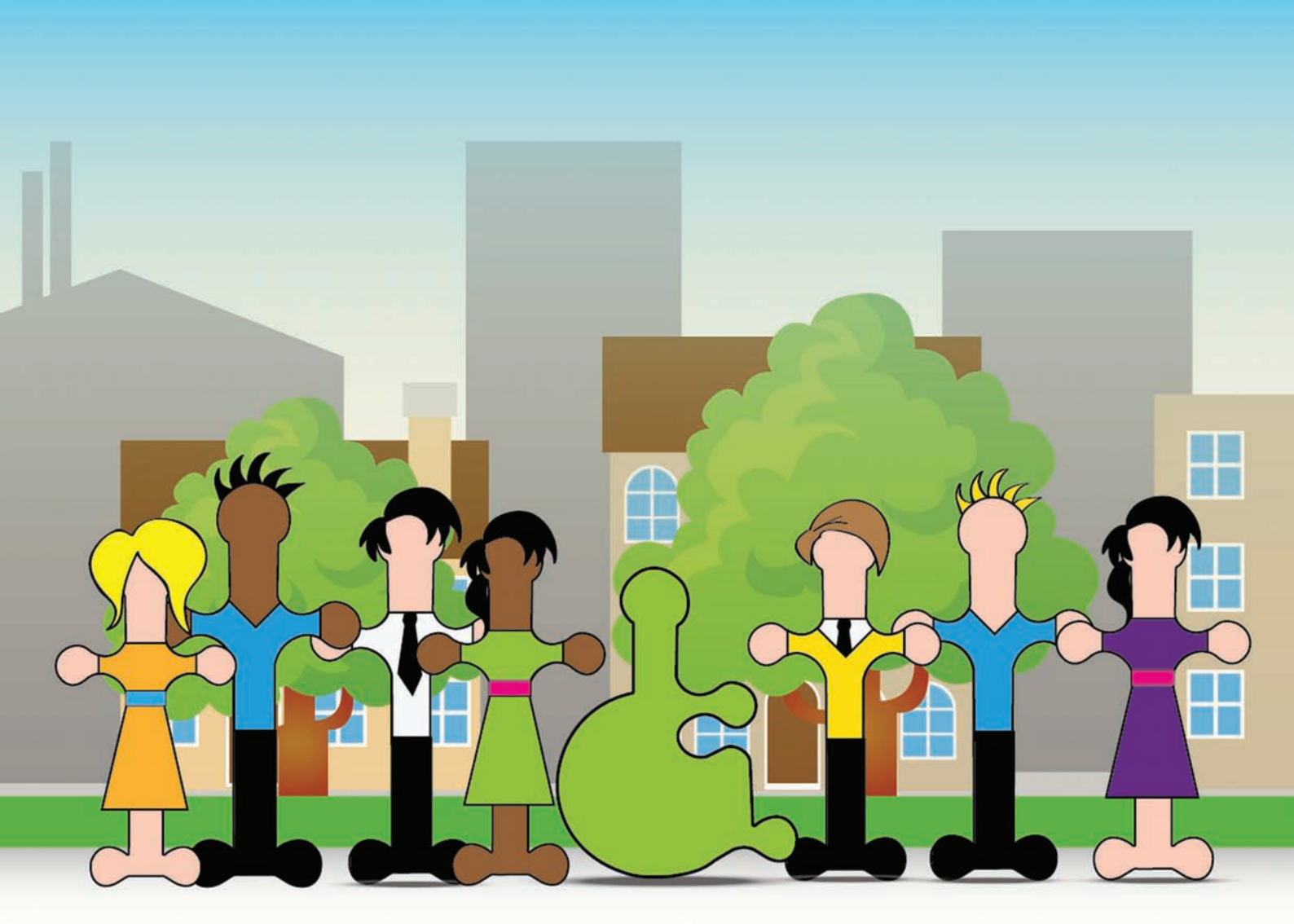




*Nikada ne zaustavljajte svoje vozilo na parkirnom mjestu označenom "znakom pristupačnosti", pa ni onda kada vam je invalidsko vozilo dano na korištenje pa mislite da s njime imate i pravo.*

*U svakoj prilici i na svakom  
mjestu učinite sve kako  
bismo svi zajedno ostvarili  
društvo istih mogućnosti za  
sve ljude.*

*Želim živjeti u  
svijetu jednakosti,  
razumijevanja i  
tolerancije.*



*Bonton za bolje razumijevanje osoba s invaliditetom*

*Nakladnik: UDRUGA ZA PROMICANJE ISTIH MOGUĆNOSTI (UPIM)  
Kuća ljudskih prava Zagreb*

*Za nakladnika: Mr. med. sc. Mirjana Dobranović, predsjednica UPIM-a*

*Adresa: Selska cesta 112c  
HR - 10 000 Zagreb*

*Telefon: +385 1 6413 732*

*Telefaks: +385 1 6413 731*

*E-pošta: [upim@upim.hr](mailto:upim@upim.hr)*

*Web: <http://www.upim.hr>*



## Partneri pri izradi Bontona

Uredništvo,  
priprema i  
grafički dizajn:

Ericsson Nikola Tesla d.d., Krapinska 45,  
HR – 10000 Zagreb

Tisak:

Kerschoffset, Ježdovečka 112, HR – 10250 Zagreb, Lučko

Izrada ilustracija: Ante Žeravica

Naklada:

10.000 primjeraka

ISBN 978-953-57009-0-6

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice  
u Zagrebu pod brojem 821922

Copyright@Udruga za promicanje istih mogućnosti (UPIM)





*GLAVNI PARTNER I ZLATNI SPONZOR*



**ERICSSON**

*SREBRNI SPONZOR*



**KERSCHOFFSETZAGREB**